

dék. Az Árpád-kori települési réteghez egy további külső kemence köthető. Jelenleg bizonytalan a kormeghatározása annak a trapéz átmeteszettű ároknak, amely az ásatási felületet kettéosztotta Ny–K-i irányban.

LÁSZLÓ JÁNOS

348. Tápszentmiklós, Gazdabolt

(Győr–Moson–Sopron megye) Kk, Kú

2007. márciusban helyszíni szemlét tartottam a település fejlesztésre kijelölt területein. A katolikus plébániatemplomtól K-re, a Fő utcáról nyíló Gazdabolt telkének hátsó részén és a szomszédos telkeken – a Fő utca és a Kertalja utca között – újkori kerámiatöredékek mellett nagy számban került elő 15–16. századi leletanyag, valamint későbbi, 17–18. századra keltezhető edénytöredékek. Az előkerült leletanyag alapján a területen késő középkori és kora újkori település (a középkori Szentmiklós falu) települési objektumait rejti a föld. A felszíni leletanyag intenzitása Ny felé, a Fő utca irányába haladva nőtt. A telepnyom kiterjedését Ny-i irányban a beépítettség, É és D felé pedig a felszínt borító kultúrnövényzet miatt nem tudtam pontosan megállapítani.

TAKÁCS KÁROLY

349. Tápszentmiklós, Zörögök-dűlő

(Győr–Moson–Sopron megye) B, Ró

2007. május 29. és június 19. között próbafeltárást végeztünk a Pallosi (I.) kavicsbánya bővítési területén. Kutatási területünk a jelenlegi bányagödörtől D-re, a tanya épületeitől É-ra található dombhát, a Vezseny-ér bal partján.

A bánya területén korábban Figler András mentett meg bronzkori objektumokat,⁴⁰ a feltárást megelőző terepbejárások során mi is találtunk kis mennyiségű bronzkori leletanyagot. Első helyszíni szemlénk idején, 2006 októberében 1000 m²-nyi terület már le volt humuszolva, a felszínen pedig nagy mennyiségű őskori leletanyagot gyűjtöttünk. A felszínen bolygatott objektumok elszíneződései látszottak.

A beruházóval kötött megállapodás ellenére munkakezdésünk előtt a szóban forgó terület felét – mintegy 500 m²-t – a kavicsszintig ledózerolták, elpusztítva ezzel a korábban ott megfigyelt objektumokat. A maradék terület feltárása során 7 objektumot tártunk fel. Ezek közül az egyik egy késő koszideri–kora halomsíros gödör, igen gazdag leletanyaggal (ép bögre, fél edények). A további 6 objektum római kori árok volt. Ez a korszak ez idáig nem volt ismert a lelőhelyről. A 6 kutatóárokban (300 m²) további 14 objektum került elő: római árok és őskori gödrök. A római árok viszonylag nagy mennyiségű tegulatöredéket tartalmaztak, ezek alapján

az árok között vagy a domb jelenleg nem kutatott részén épületnyomokra is számíthatunk.

BÍRÓ SZILVIA – MOLNÁR ATTILA

350. Tárnok, Jobbágyi-felső-vető-dűlő

(MRT 7. k. 12. lh.)

(Pest megye) A

2007. szeptember 17. és október 31. között megelőző feltárást végeztünk a lelőhelyen (Hrsz.: 0101/3–4), melyet 1975-ben találtak meg. Ásatásunk során 1 ha kiterjedésű területet tártunk fel a lelőhelyből, további kutatóárok-
kal vizsgáltuk az ásatási terület körzetét. A község új temetőjétől DDK-re 100×100 m-es felületet jelöltünk ki, ahol az átlagosan 50 cm vastagságú humuszréteg alatt, a homokos agyag altalajon kirajzolódó objektumok részben árok, részben hulladékgödrök, részben kunyhógödrök voltak. A leletanyag egységes, zömmel kézzel formált, avar kori edénytöredékek kerültek elő valamennyi objektumból. A gyakran egymást metsző, egyenetlen aljú és többnyire szabálytalan vonalú árok ezen a lelőhelyen jól kivehetően körülvettek egy-egy területet. Valószínűnek látszik, hogy többször megújított karámok voltak itt. A kunyhógödrök többsége ezektől távolabb, egymáshoz közel, zárt csoportban került elő. A legtöbb kunyhó kisméretű, lekerekített sarkú téglalap alakú, az egykori járószinttől 0,7–1 m mélyre ásott gödör egyszerű szelemen fedésével készült. Fűtésre és főzésre a kunyhógödör sarkához épített kőtűzhely szolgált. Az edénytöredékek és állatcsontok mellett több orsógomb is előkerült, ami jelzi, hogy családok is éltek a falunak aligha nevezhető szálláson. Valószínűnek látszik, hogy a terület nem volt folyamatosan lakott. Néhány kunyhó esetében sikerült megfigyelni átalakítás jeleit, illetve azt, hogy a romos kunyhó gödrét újra használatba vették. A szálláshely ismétlődő időszakos használata talán a legelőhasználat rendjének volt a következménye. Összesen 8 kunyhó maradványait tártuk fel, ezek közül 5 egyértelműen egy csoportban, a karámárok területétől elkülönülve, azoktól 30–40 m-re került elő. Három további kunyhó az árokrendszerek közelében volt. A fentiek alapján elképzelhető, hogy mind a kunyhók, mind az árok között lehetnek különböző idejű megtelepülésekhez tartozó objektumok, vagyis a szálláshely teljes használati idején belül az egyes megtelepülések más-más területalakítást hoztak létre. Ezek részletes rekonstrukciója azonban nem lehetséges, hiszen a szálláshely gyakori használata ugyanazon a kulturális korszakon belül, a változatlan életmódot folytató csoport szokásos tevékenységének keretei között zajlott. Mindazonáltal a karámoktól elkülönülő 5 kunyhó csoportja alighanem tipikus avar kori pásztorszállás emléke.

Az ásatás során összesen 37 objektum került elő, a már említett 8 kunyhó mellett 15 gödör, továbbá árok, illetve árokrendszerek. A feltárási terület körzetének szondázása (17 kutatóárok) további leleteket nem eredményezett.

40 XJM RA 35-98.

A leletanyagot a szentendrei Ferenczy Múzeumban helyeztük el.

Munkatársak: Ecsedy István, Kovács Ágnes, Zimborán Gábor.

RAJNA ANDRÁS

351. Tiszacsege határa

(Hajdú-Bihar megye) U

2007. augusztus 1–6. között feltárást végeztünk a Hortobágyi Nemzeti Park területén, ahol 72 km elektromos légkábel cseréltek földkábelre a „Natura 2000” program keretében. A tervezett nyomvonal több régészeti lelőhelyet érintett a település területén, melyeken megelőző feltárást végeztünk. A térinformatikai méréseket és feldolgozást az Archeodata Bt. folytatta.

Kis-kút: A lelőhely a Hortobágyi Nemzeti Park ÉNy-i részén, Tiszacsege határában, a Nyugati-főcsatorna É-i oldalán található, egy védett legelőn. A lelőhely egy halom K-i oldalánál helyezkedik el. A kivitelezési munkák közben az érintett szakaszon néhány változó méretű objektum feltárását észleltük a kábelárok oldalában és kevés őskori/neolit kerámiadarabot találtunk a kitermelt földben. A kábelárok és védőövezete közel 80 m hosszan haladt keresztül az újkőkori telepen. Az objektumokat a humuszban észleltük, ezért csak dokumentálni tudtuk a 6 változó méretű és változó mélységű gödröt. Leletanyaga szegényes, de nagyon hasonló a tőle 1000 m-re D-re, a Szoros-dűlőben előkerült kerámiaanyaghoz.

Szoros-dűlő: A lelőhely a Nyugati-főcsatorna É-i oldalán található, egy védett legelőn. A kivitelezési munkák közben az érintett szakaszon néhány nagyméretű objektum feltárását észleltük a kábelárok oldalában és sok neolit kerámiadarabot, állati csontot találtunk a kitermelt földben. A nyomvonal közel 100 m hosszan haladt keresztül az újkőkori telepen. Feltártuk egy korai AVK telep 4 gödrét. Változó mélységűek, és méretűek voltak, egy esetben vörös, átégett omladékréteget lokalizáltunk. Leletanyaguk nagyon gazdag, rengeteg kerámiatöredéket (oltár is), állatcsontot, paticsdarabot, orsógombot, csonteszközöket, kagylókat, őrlőkődarabot, obszidiánokat találtunk. A nagy mennyiségű obszidián kereskedelmi tevékenységre utalhat, amit a közeli Tokaj-hegységből hozhattak. Az agyagból készült tárgyak közül egy kisméretű antropomorf figura érdekes, melyet valószínűleg dugóként használtak.

KOLOZSI BARBARA

352. Tiszadada, Nagy-Nyár-Szeg-dűlő

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Kk, Ú

2007. február 19-én régészeti helyszínelést végeztünk Tiszadada határától DK-re. A Nagy-Nyár-Szeg-dűlő déli felében húzódó ÉK-DNy irányú, szántott homokbuckákon (97,6 m) újkori mázas és korongolt késő középkori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk.

A leletek a nyíregyházi Jósa András Múzeumba kerültek.

Munkatárs: Kiss László rajzoló.

SCHOLTZ RÓBERT

353. Tiszadada, Tiszavirág utca 5.

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B?, Kö

2007. október 30-án régészeti helyszínelést végeztünk a fenti telken, ahol a tulajdonos kertészség közben régészeti leletekre bukkant. A múzeumot Kovács Géza tiszadadai lakos, a helyi tájház vezetője értesítette.

A helyszínen az alábbi lelőkörményeket lehetett rekonstruálni. A szögletes gödröt a telek É-i oldalán, a szomszédos telket határoló kerítés tövében, attól mintegy fél méterre ásták ki. A gödör alja a jelenlegi járósíntól kb. 2 m-re lehetett. A felszíntől számított 0,5–1 m mélységben nagy mennyiségű patics, néhány korongolt edénytöredék és állatcsont jelentkezett. A tulajdonos elmondása szerint itt egy 40–60 cm átmérőjű kerek folt rajzolódott ki, mely a mélyítés során kihasasodott, s oldalfalai ütögetésre „döngő” hangot adtak. A veremből paticsokon kívül cserepek nem kerültek elő.

Feltételezésünk szerint a földmunkák során a középkori település egyik kitapasztott, s kiégetett falú méhkas alakú gabonátároló gödrét bolygatták meg. A telek a Tiszához közel futó magaspart K-i, lankás oldalán fekszik. A gyümölcsöskertben korong nélkül készített őskori cserepeket gyűjtöttünk.

A leletek a nyíregyházi Jósa András Múzeumba kerültek.

Munkatárs: Mester Andrea gyűjteménykezelő.

SCHOLTZ RÓBERT

354. Tiszadob, Ó-Kenéz

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, R, N, Á

A részletes tanulmányt lásd a kötet 35. oldalán!

SCHOLTZ RÓBERT

355. Tiszadob, Sós-szék

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Sza, H

2007. május 17-én bejelentés nyomán helyszíni szemlét végeztünk, mert a címben jelzett helyen egy homokbányában honfoglalás kori leletek kerültek elő. A homokos dombhát Ny-i oldalát teljesen elhordták, középső részén egy utat vágtak a dombtetőbe, míg a K-i részén a vékony humusztakarót hordták el. Itt, az út és a lehordott humusztakaró alatti partfal találkozásánál három foltot lehetett megfigyelni.

Az úttól Ny-ra, a mély bányagödör partján embercsontok hevertek a felszínen. Az előző napon itt kerültek elő a honfoglalás kori veretek. A három megfigyelt foltból kettő félbevágott sírnak bizonyult, melyekben csak a rossz megtartású lábcsontokat tudtuk kibontani. Az egyik sírgödörben – állatjáratból – később egy fél